

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum
27 juli 2023

Ons kenmerk
z2023-02457

Uw brief van
26 april 2023

Contactpersoon

Uw kenmerk
3582893-1046898-WJZ

Onderwerp

Aanvullend advies wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

Geachte heer Van Ooijen,

Bij brief van 26 april 2023 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), geraadpleegd over het concept voor het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (hierna: het concept).

Het wetsvoorstel is in een eerdere fase ter advisering aan de AP voorgelegd (kenmerk advies: z2020-12810) en is opnieuw voorgelegd in verband met wijzigingen in voorgestelde bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens. Dit aanvullende advies van de AP ziet op het gewijzigde onderdeel en laat het eerder gegeven advies onverlet.

De AP beoordeelt of het concept met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens strookt met het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU), de algemene rechtsbeginselen van de EU, de AVG en het overige relevante recht, waarbij onder meer voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt dat voldaan wordt aan het evenredigheidsbeginsel, doordat:

- het concept geschikt is om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen te verwezenlijken (1. *geschiktheid*);
- het doel niet redelijkerwijs even doeltreffend kan worden bereikt op een andere wijze, die de grondrechten van de betrokkenen minder aantast (2. *subsidiariteit*);
- de inmenging niet onevenredig is aan dat doel, wat met name een afweging impliceert van het belang van het doel en de ernst van de inmenging (3. *proportionaliteit*);
- het concept voldoende duidelijk en nauwkeurig is over de reikwijdte en in de toepassing voorspelbaar is (4. *rechtszekerheid*);

Datum
27 juli 2023

Ons kenmerk
z2023-02457

- het concept voldoende aangeeft in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden persoonsgegevens kunnen worden verwerkt, en aldus waarborgt dat de inmenging tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt (5. *inhoudelijke en procedurele waarborgen*); en
- het concept verbindend is naar nationaal recht (6. *verbindendheid naar nationaal recht*).

Advies

De AP heeft ten aanzien van het concept bezwaren die zien op de onderbouwing van de noodzaak om gepseudonimiseerde gegevens te gebruiken (punt 2) en op de afbakening van strafrechtelijke gegevens in de wet (punt 4).

Strekking van het concept

Het concept beoogt met de wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) te belasten met nieuwe onderzoeks- en toezichtstaken. De NZa kan op grond van het concept stelselonderzoek doen naar de beschikbaarheid van jeugdzorg. Daarnaast heeft de NZa op grond van het concept de taak om vroeg risico's te signaleren in het kader van de beschikbaarheid van zorg. Tot slot heeft de NZa de taak om toezicht te houden op de regels over transparante financiële bedrijfsvoering en de openbare jaarverantwoording. Voor deze drie taken kan het noodzakelijk zijn om persoonsgegevens te verwerken.

Advies

Minder ingrijpende alternatieven voor verwerking persoonsgegevens

Het concept voorziet in artikel 71d in een grondslag voor verwerking van persoonsgegevens door de NZa in het kader van het stelselonderzoek. Voor dit onderzoek kan de NZa persoonsgegevens van jeugdigen en hun ouders opvragen. Hier gaat het onder andere ook om de verwerking van gezondheids- en strafrechtelijke gegevens. De NZa doet dit onderzoek om de beschikbaarheid van de jeugdzorg in kaart te brengen. Inzicht hierin kan gemeenten helpen bij het vervullen van hun taken en is relevant voor het Rijk voor het functioneren van het jeugdstelsel als geheel, aldus het concept. De memorie van toelichting beargumenteert waarom gepseudonimiseerde gegevens noodzakelijk zijn en geanonimiseerde gegevens niet volstaan: *“Bij geanonimiseerde gegevens is het niet mogelijk om de gegevens over een jeugdige in verschillende bestanden of over verschillende perioden met elkaar in verband te brengen.”*¹

Daarnaast schrijft de memorie van toelichting: *“Verkend is of de NZa (...) gebruik zou kunnen maken van de statistieken of rapportages van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), dan wel de onderliggende data. Uit de verkenning is geconcludeerd dat niet kan worden volstaan met het gebruik van deze gegevens. Er ontbreken noodzakelijke gegevens.”*²

De verwerkingsgrondslag ziet op gegevens die een inmenging zijn in het privéleven van jeugdigen en hun ouders ten behoeve van inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg. Het is denkbaar dat de beschikbaarheid van jeugdzorg ook inzichtelijk kan worden gemaakt door steekproefsgewijs onderzoek te

¹ Pagina 30 van de memorie van toelichting van het concept.

² Pagina 31 van de memorie van toelichting van het concept.

Datum
27 juli 2023

Ons kenmerk
z2023-02457

doen naar bijv. de gemiddelde wachttijd of het gemiddeld aantal personen op de wachtlijst. De memorie van toelichting zet weliswaar uiteen dat statistieken van het CBS zijn verkend, maar hieruit blijkt niet of ook is overwogen of het mogelijk is om de gewenste informatie beschikbaar te maken bij het CBS.³ De genoemde opties zijn alternatieven waarbij gegevens op een geaggregeerd niveau worden gebruikt. Dit zou kunnen leiden tot hetzelfde of een vergelijkbare mate van inzicht met een beperktere inbreuk op de grondrechten van cliënten en hun ouders. Met het oog op de subsidiariteit van de verwerking zou in de toelichting opgenomen moeten worden waarom deze minder vergaande inbreuken niet (voldoende) doeltreffend zouden kunnen zijn.

De AP adviseert om uitgebreider toe te lichten waarom specifiek de gepseudonimiseerde gezondheid- en strafrechtelijke gegevens nodig zijn voor inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg.

Doorbreking van de geheimhoudingsverplichting

Toepassing van artikel 71d heeft een doorbreking van de geheimhoudingsplicht die op jeugdhulpverleners rust tot gevolg. De geheimhouding wordt ook in het tuchtrecht van groot belang geacht. Deze doorbreking leidt tot een ingrijpende inmenging in het privéleven van jeugdigen en hun ouders. Alleen gewichtige maatschappelijke belangen kunnen deze doorbreking rechtvaardigen. In de memorie van toelichting is deze afweging niet inzichtelijk gemaakt.

De AP adviseert om in de memorie van toelichting in te gaan op de doorbreking van de geheimhoudingsplicht van jeugdzorgverleners.

Strafrechtelijke gegevens en gegevens betreffende de gezondheid

Artikel 71d van het concept voorziet in een verwerkingsgrondslag om persoonsgegevens te verwerken ten behoeve van het stelselonderzoek. Deze persoonsgegevens betreffen onder andere gezondheidsgegevens en gegevens van strafrechtelijke aard. De memorie van toelichting van het concept specificiert de persoonsgegevens nader op pagina 30: "(...) gegevens over gezondheid (soort voorziening) en gegevens van strafrechtelijke aard (inzet jeugdreclassering)."⁵

De grondslag voor verwerking in artikel 71d van het concept is daarmee veel ruimer dan blijkt de toelichting noodzakelijk is. Omdat het bijzondere en gevoelige gegevens betreft is het van belang de verwerking ervan zo nauwkeurig mogelijk af te bakenen, ook in de wet.⁶ Zonder afbakening in de wet kan de indruk ontstaan dat verwerking van andere strafrechtelijke gegevens of gegevens betreffende de gezondheid (ook) gerechtvaardigd is. De afbakening van de te verwerken gegevens is een van de maatregelen of waarborgen die noodzakelijk zijn, als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel g, en artikel 10 van de AVG.

De AP adviseert in de wetstekst van artikel 71d op te nemen welke gegevens betreffende de gezondheid en welke strafrechtelijke gegevens kunnen worden verwerkt.

³ Conform de wettelijke taak van het CBS (artikel 3, tweede lid, onder a, Wet op het Centraal bureau voor de statistiek).

⁴ Zie o.m. artikel 7.3.11 van de Jeugdwet en artikel 5.3.3, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

⁵ Pagina 30 van de memorie van toelichting van het concept.

⁶ Ook mede gelet op artikel 2.23 van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Datum
27 juli 2023

Ons kenmerk
z2023-02457

Bewaartermijn

De memorie van toelichting stelt dat de NZa zich houdt aan bewaar- en vernietigingstermijnen zoals genoemd in de selectielijst.⁷

Het stelselonderzoek verwerkt (gepseudonimiseerde) gezondheids- en strafrechtelijke gegevens van cliënten en hun ouders. Het concept geeft geen redenen voor de keuze van de bewaar- en vernietigingstermijnen uit de selectie, terwijl deze termijnen op een lange periode zien en ook van toepassing zijn op gegevens betreffende de gezondheid of van strafrechtelijke aard.

De AP geeft in overweging specifieke bewaartermijnen in de wetgeving vast te leggen dan wel in de memorie van toelichting uiteen te zetten welke algemene termijnen volgens de selectielijst gelden en waarom deze ook voor deze verwerkingen adequaat zijn.

Verwijzing naar artikel 8 Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM)

In paragraaf 7 van de memorie van toelichting van het concept wordt beargumenteerd waarom de grondslagen van het concept passen binnen de AVG, artikel 8 EVRM en artikel 10 van de Grondwet.

De AP merkt op dat een verwijzing naar artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ten onrechte ontbreekt. De verwijzing naar het Handvest is passend, omdat dit artikel direct het recht op de bescherming van persoonsgegevens betreft en niet in meer algemene zin het oog heeft op de meeromvattende recht op eerbiediging van het privéleven en van het familie- en gezinsleven, zoals dat is neergelegd in artikel 7 van het Handvest en het daarmee corresponderende artikel 8 van het EVRM. Bij de opname van een passage over artikel 8 van het Handvest kan overwogen worden de passage die verwijst naar artikel 8 van het EVRM te beperken of te vervangen.

De AP adviseert om de memorie van toelichting op dit punt aan te passen.

Hergebruik van cliëntgegevens

Volgens de memorie van toelichting is *“hergebruik van verkregen cliëntgegevens voor andere Jeugdwettaken niet mogelijk.”*⁸

Dit is niet in overeenstemming met artikel 71e van het concept. Artikel 71e stelt de NZa in staat om verwerkingen te verrichten ten behoeve van alle taken. Bovendien zou een verbod op hergebruik van gegevens ertoe leiden dat de NZa voor nieuwe stelselonderzoeken en/of andere taken opnieuw de cliëntgegevens zou moeten opvragen. Dit leidt tot meer verwerking en is niet in lijn met het beginsel van dataminimalisatie.

De AP adviseert dit onderdeel van de memorie van toelichting in overeenstemming te brengen met artikel 71e van het concept.

⁷ Pagina 50 van de memorie van toelichting van het concept.

⁸ Pagina 50 van de memorie van toelichting van het concept.

Datum
27 juli 2023

Ons kenmerk
z2023-02457

Werklast AP

De AP merkt op dat het concept naar verwachting niet zal nopen tot extra inzet door de AP.

Openbaarmaking van het advies

Deze beoordeling zal na vier weken openbaar worden gemaakt op de website van de AP. Behoudens tegenbericht gaat zij ervan uit dat hiertegen geen bezwaar bestaat.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

Monique Verdier
vicevoorzitter